

## Ballagás - búcsúzás

A zenel közlés nálunk szomorúan alacsony fokon áll — mondotta Kodály Zoltán. A magyar klasszikus zene megteremtőjének ezek a szavai igazán jól ráillenek az utóbbi néhány évzisedben nálunk elharapódzott diákszakásra: a ballagásra. Ez a kérdés azonban már több is, mint zenei izlés kérdése: itt már igen nagy szerepet játszik a magyarság, a magyar nép szellemi közösségébe való bekapcsolódni akarás is. Az egész magyarság, az egész magyar népi szellem megcsúfolása volt, amikor a jövőben magyar értelmisége a sváb »filiszter-himnusz«-szal indult neki a magyar életnek. Csak csodálkozni tudunk azon, hogy még ma is akadnak egyes iskolák, ahol ez a szövegében, dallamában teljesen idegen szellemű nótát akarják énekelni. Biztosak vagyunk benne, hogy csak a tudatos rosszakarat vagy teljes lelki érzéketlenség lehet ennek oka. A »filiszter-himnusz« vagyis a »Ballag már a vén diák« kimutathatóan német eredetű és eredetileg a német főiskolák diákság éneke volt. Innen került azután át kisebb dallamváltoztatással a felvidéki cipszerek közvetítése útján a magyar diákok közé. Sok magyar diák jóérzése tiltakozott ez ellen, de az előző rendszerben nem sokat lehetett ellene tenni.

Na de hát nézzük csak meg, milyen szellemben akarta utnak indítani, a magyar élet harcos tagjává tenni ez a sváb nóta a magyar ifjúságot! Az eredeti német szöveg nyers magyar fordításban így hangzik:

»Begyepesedett fejű diákként vonulok el. Isten veled nyárspolgári ház! Hazamegyek régi otthonomba, mert magamnak is nyárspolgárrá (filiszterre) kell lennem. Búcsúzni és elválni fájdalmas dolog.«

Milyen kiáltó ellentét: magyar népi harcoló értelmiség és — begyepesedett fejű nyárspolgár! A búcsúzás valóban mindig fájdalommal jár, de milyen másképpen hangzik ez a népdal szövegében:

Elindultam szép hazámbul,  
Híres kis Magyarországbul.  
Visszanéztem félutambul,  
Szememből a könny kicsordult.

Ugyancsak a búcsúzás finom, szentimentalizmustól mentes érzése csengett ki a csikmezei ősi szövegű énekek közül való egyik népdalunkból: Azhol én elmegyek, Még a fák is [sírnak, Gyenge ágairól, levelek lehullnak.

Sí az ut előttem, Bánkodik az ösvény,  
Még az is azt mondja: Aldjon meg az [Isten!

Aldjon meg az Isten Minden javával,  
Mint kerti violát Drága illatokkal!

Búcsúzásra, ballagásra azonban talán mégis a legszebb és legalkalmasabb a következő, szintén Csik megyéből származó népdalunk:

Emegyek, emegyek, Hosszu útra [megyek,  
Hosszu ut porából köpönyeget veszek:

Buval és bantaffal kizsindorítatom,  
Sűrű könnyeimmel kigombosítottatom.

Füdd el jó szél, Füdd el hosszú útnak [porát,  
Hosszu útnak porát, az én szívem [búját.

Az itt felsorolt daloknak az is előnyük, hogy a diákbúcsúzóhoz nem is kell átirni szövegüket: felhasználhatók így, ahogy vannak. Van azonban még szerencsére ezenfelül számos más népdalunk, amelyre lehet valamilyen búcsúzó szöveget írni, mint ahogyan írtak is már számos iskolában. Nem is kell mindenáron a válás fájdalmait kifejezni bennük, hiszen ki látott már harcban induló katonát sírni. Márpedig harcban indul a magyar diákság az érettség után.

harcba egy népből, független, demokratikus Magyarországiért. Milyen szépen hangzik például:

Mikor kezdtem a könyveim pakkolni,  
Akkor kezdett Edesanyám siratni.  
Edesanyám ne sírass, köszönöm a [nevelést.  
Lehajlok s megcsókolom a kezét.

A szegedi gimnázium de sárga,  
Ide voltam nyolc esztendőzt bezárva.  
Az én időm letelik, az én időm ma [lejár,  
Kirepülök, hazám nem nába vár.

De nem is folytatom tovább a felsorolást, hiszen annyi sok szép nótát lehetne találni, csak egy kis jószív, jóindulat és főként magyar érzés kellene hozzá. A filiszter-himnusz eltörlésével nem ősi hagyományokat akarunk bolygatni, hiszen körülbelül 1914 előtt még sehol Magyarországon nem »ballagtak«, a német nótát sem futták, hanem csak búcsuvacsorára gyűltek össze a végzett diákok és ott magyar népdalokat énekeltek. Amiért tehát nekünk az elmúlt rendszerben és — amint már említettem — néhány helyen még ma is késhegyig menő harcot kellett folytatnunk, az valaha, nem is olyan régen, szokás volt, hagyomány volt, míg az idegenlelkőség, az idegenmajmolás ki nem szorította.

laha, nem is olyan régen, szokás volt, hagyomány volt, míg az idegenlelkőség, az idegenmajmolás ki nem szorította.

Bizunk benne, hogy a mai diákság megérti a magyar nép szavát, felismeri a kötelességét ezen a téren is és nem a német nóta nyárspolgári idegen szellemiségevel indul neki az életnek. A filiszter-himnusz helyét azonban feltétlenül népdaloknak kell elfoglalniuk és nem szabad helyet engedni most más, szintén idegen szellemű zenei szárnypróbálgatásoknak. Ilyenkor mindig fellépnek aprócska kis verklisek, akik maguk kis portékájával szeretnék ráerőszakolni egyesekre. Így születnek áztán a mostanában egy kissé sajnos felkapott »Most búcsúznak és elmegyünk« kezdetű nótácskák. A magyar diákságnak nem szabad elfogadni az ilyen silány kis próbálkozásokat, mert nekik kötelességük van a magyar népközösséggel szemben. A magyar diákságnak és a belőle származó értelmiségnek a jövőt, a kultúrát kell építenie. Ez pedig csak a népi szellem útján történhet. Az igazi magyar nyelv csak a népdalokban él a maga életét — mondotta Kodály — és »a magyar nép nemes dallamainak terjesztésével a zenel közlést emeljük!«

Lőkös Zoltán.

## A szegedi rendőrség letartóztatja dr Tóth Bélánét, dr Bauderer Fülöpöt és dr Kotai Gyulát

Az elmúlt hét folyamán kiket tartóztatott még le a rendőrség politikai osztálya?

(Szeged, június 2) A szegedi államrendőrség politikai osztálya az elmúlt napokban a következőket vette őrizetbe:

Dr. Csucs Lászlót, aki mint munkaszolgálatos századparancsnok népeleves bűncselekményeket követett el; Uy Sándor MÁV üzletvezetőségi igazgatót, aki jelentős részt vett az ÜVE értékeinek az oroszok előli elszállításában; dr. Bauderer Fülöp délvédeli Volksbund tagot és Gestapo besúgót, Dienes Károly orvostanhaligatót, aki az egyetemi jobboldali megmozdulásokban vett fevékeny részt, Havár Ilonát, aki zsidó származású, de egyébként a német megszállás alatt is teljes jogokkal bíró gazdasszonyát deportáltatta. Mindnyájuk ügyében a nyomozás befejeződött a népbíróság dönt a közeljövőben sorsukról.

Ugyancsak a napokban tartóztatták le Gy. Varga József, volt honvédet, aki több alkalommal önként jelentkezett a német megszállás alatt katonai kivégző szakaszba. Folyamatban van a nyomozás, amely meg fogja állapítani, hány emberélet terheli Gy. Varga József lelkiismeretét.

Folyik a nyomozás Rácz Imre ismert szegedi cipészmeister ügyében, aki egy szocialista munkását feljelentette. A munkást ennek alapján 1933-ban olyan mértékben bántalmazták, hogy ebből kifolyólag még ma is százszázalékosan munkaképtelen.

A Déke-utcában várják az ügyükben folytatott nyomozás befejezését:

A cöl (Alt) Irén ipart. pénztárosnő, aki az elmúlt rezsim alatt igen sokszor adta kifejezést fasiszta érzéseinek.

Dr. Kotai Gyula, volt csanyteleki főjegyző, aki a közszeg pénzét elmen-

külése alkalmával elvitte, csendőrökkel szedette össze a leventéket, az oroszokra becsmerlő kijelentéseket használt és irodájából több esetben kizavarta a munkásokat.

Dr. Vecsernyés András nyilas párttag, aki szoros kapcsolatot tartott fenn dr. Gölner nyilasvezérrel és tevékeny részt vett a nyilasgyűléseken.

Wolff Péter közismert sváb kérekpáros, aki kapcsolatban állt német tisztekkel, szoros összeköttetést tartott fenn a Volksbunnal és most tért vissza Ausztriából, ahova az oroszok elől menekült.

A politikai rendőrség befejezte a nyomozást Főlegyházi Endre és Hortobágyi István ügyében, akik 1933-ban mint rendőrségi besúgók működtek. Egy sztrájk után számos munkást juttatott rendőrkékre, akik közül nyolcat elítéltek, 28-at pedig tettleg bántalmaztak. Főlegyházi eleinte együttműködött a sztrájkolókkal, de később ő adta át a sztrájkot szervező munkások névsorát. Mindkettő ellen benyújtották az internálási javaslatot.

Őrizetbe vették dr. Tóth Bélánét, az ugyancsak letartóztatásban levő volt szegedi h. polgármester feleségét. A vád szerint, miután lakását négy arra rászoruló család számára a hatóságok kiutalták, dr. Tóth Béláné kijelentette, hogy nem tűr prolikat az ő lakásában, mert ő is van olyan kommunista, mint azok. Ezenkívül hangoztatta, hogy még ma is minden ajtó nyitva áll előtte és intézkedni fog, hogy lakásából kidobják az alkalmatlankodókat. A nyomozás megállapította, hogy szoros barátságban állt Endre László és Baky László volt államtitkárok, akikkel levelezést folytatott.

## A városi tisztviselők résztvesznek a vasúti helyreállítási munkálataiban

A helyettes polgármesterek vezetésével közmunkára vonul ki az egész tisztviselői kar

(Szeged, június 2) A Magyar Kommunista Párt által kezdeményezett újjáépítési program keretében Szegeden is nagy erővel indult meg a vasúti helyreállítás. Ezen a területen nagyon sok a tennivaló, mert főleg a tavaly nyári bombázások sok kárt tettek a rendezőpályaudvarok és a teherpályaudvarok sinberendezésében, valamint a vasúti kocsiokban. Most a legelső feladat a roncsok összeszedése és kiszabadítása. Ezeknek a munkálatoknak egy részét

közmunika keretében végzik el, mégpedig önkéntes jelentkezések alapján. A város vezetősége például felajánlotta a MÁV üzletigazgatóságának, hogy közmunika keretében a város egész tisztviselői kar részt vesz a helyreállításban. Amint értesültünk, a jövő hét egyik délutánján Dénes Leó és Dr. Pálfi György h. polgármesterek vezetésével a tisztviselői kar teljes számban kivonul a vasútra és elvégzi a részére kijelölt munkát.

A városi tisztviselői kar ezzel kövésre váró példát szolgáltat más közhivatalok tisztviselőinek

A népegyetem előadásai

## Klemm Antal professzor oroszországi rokonairól

A népegyetemi előadások keretében szűrdán Klemm Antal nyelvészprofesszor beszélt a magyarság oroszországi rokonairól. Bevezetőjében kifejtette, hogy a magyarság faji és nyelvi rokonai az úgynevezett finnugor népek, vagyis a vogulok, osztjákok, zürjének, votjákok, cseremiszek, nordvinok, finnek és lappok. Ezek a népek mind Oroszországban éltek és legnagyobb részük ma is ott él. Egyik-másik finnugor nép 1917 után önkormányzatot is kapott az oroszoktól.

A kitűnő nyelvész előadása további folyamán ismertette, hogy Oroszország mely részében laknak ezek a rokonaink, továbbá hányan vannak és hogyan fejlődött ki mai elnevezésük. Tárgyalta a finnugor népek faji és különösen nyelvi rokonságát is.

— A finnugor ősnép Kr. sz. előtt 2000 vagy 1500 évvel a finnugor őshazában élt, — mondotta az előadó. Ez az őshaza Európa északkeleti részében, a Volga folyó hajlásán és az Uralhegység között elterülő vidéken volt és itt beszéltek az egységes, közös finnugor ősnnyelvet, alapnyelvet. Kr. sz. előtt 2000 táján vagy talán inkább a Kr. sz. előtti II. évezredben megszűnt a finnugor ősnép és ősnnyelv egysége azzal, hogy az ősi finnugor népi és nyelvi közösség két ágra szakadt szét. E két ág mind egyikenek további fokozatos szétágazásából keletkeztek a mai önálló finnugor népek és nyelvek. A magyarság Kr. sz. előtt 1000 táján szakadt el legközelebbi rokonaitól: a voguloktól és osztjákoktól. Ekkor kezdte meg önálló népi és nyelvi életét. A magyarság tehát három ezer év óta él önálló népi és nyelvi életet.

A mindvégig nagy érdeklődéssel kísért és alapos tárgyi ismeretekre valló előadást Bartucz Lajos egyetem tanár nyitotta meg. Az előadás után bejelentette, hogy a legközelebbi népegyetemi előadás szombaton délután hat órakor lesz, amelyen Róna Béla tanácsnok fog beszélni a város pénzügyi terveiről. L. Z.

## Ij. Kőváry György vidám szerzői délelőttije elé

„Bohóságok délelőttije“ cím alatt hirdetik Ij. Kőváry György matinéját vasárnap délelőtti 10 órára a Belvárosi Moziba. Ij. Kőváry György, a fiatal budapesti újságíró Kőváry Gyulának, a népszerű színművésznek és írónak fia, aki ezuttal mutatkozik be Szegeden mint színpadi szerző. Budapesten az elmúlt években már nem egy színpadi műve került előadásra, a rádióban is rendezett önálló estét s a közönség sokat derült már hangjátékain és hangmezrevűin. Szinte valamennyi budapesti színházi hetilapnak és folyóiratnak munkálása volt, interjúkat, kritikákat, riportokat és egyéb cikkeket írt „Ij. K. Gy.“ jelzéssel. Szegedi szerzői délelőttijevel kapcsolatosan beszélgetett folytatunk a fiatal, tehetséges kollégával, aki a következőket mondotta:

— Színész szinte véletlenül lettem, csupán az utóbbi időben kerültem a színpadra. De nem haboztam el komolyabb írói ambícióimat sem. Jelenleg egy háromfelvonásos bohózatom van készen, amelyet lekötött az egyik budapesti színpadi kiadótársulat, „Kamaszok“ című ifjúsági regényemet pedig megvette a Singer és Wolfner cég. Most egy zenés vígjátékot dolgozom, amelynek zenéjét Bondy Endre szerezte és „21 tavasz“ című komoly regényemen, amely az életbe induló fiatalság sorsát tárgyalja.

A vasárnapi „Bohóságok délelőttije“nek igen sokat ígérő, változatos és kedves műsora van. A matiné fellép: Hottó Éva, Szikszay Viki, Ádám Éva, Sipos Ila, Sugár László, Gáthy Pál, Káldor Jenő, Sugár Jenő, Varga D. József, Déval Imre, Schaller Tamás, és természetesen a főattrakció: Kőváry Gyula, ugyisintén a szerzői matiné szerzője: Ij. Kőváry György.

Bizonyára mindenki ott lesz, aki egy kicsit derülni, szíve szerint szórakozni és nevetni akar... (—)